

disse Riger, som, om end de ingenlunde gik saa vidt, som her er Tale om, dog vare den første Begyndelse i denne Retning. Der er flere Traktater, siger jeg, og en tidligere dansk Udenrigsminister, Holger Reedy, har i en Traktatsamling, han har udgivet, betegnet dem som et interessant „Tableau“ af bevæbnet Neutralitet. Den sidste afgørende Traktat blev sluttet den 17de Marts 1693. Jeg beder Dem lægge Mærke til — det letter Husommelsen — at i disse Dage er det netop 200 Aar, siden Danmark gik i Spidsen for en saadan Kamp for at sikre de neutrale Rettigheder til Søs i Krigstid. Saa fulgte den saakaldte „Union maritime“ eller „Forbundet paa Havet“, som ogsaa blev sluttet mellem de nordiske Riger 1756 under den store Syvaarskrig. Med Hensyn til dens Historie vil jeg henvise til et meget interessant Skrift af en højstaaende Embedsmand under Udenrigsministeriet, B. Vedel. Det var den ældre Grev Bernstorffs Værk; men det er i Særdeleshed den yngre Grev Bernstorff, der har sin store Fortjeneste af denne Sag. Det var ham, som var den egentlige Ophavsmand til den saakaldte store væbnede Neutralitet, hvori ikke alene de nordiske Riger, men flere andre Stater deltog og da i Særdeleshed Rusland. Det er ganske interessant, som den ærede Forespørger allerede har bemærket, at det er de Punkter, som Bernstorff opstillede, der bleve Grundlaget for denne væbnede Neutralitet. Naar man gennemsøger Historien, vil man se, at Bernstorff allerede 1778 har opstillet omtrent de samme Punkter, som bleve indstrevne i det væbnede Neutralitetsforbunds Program om: „neutrale Skibes fri Fart fra Havn til Havn langs Krigsmagternes Kyster; Frihed for fjendtligt Gods paa neutrale Skibe, Kontrabande undtagen; en bestemt traktatlig Grænse for Begrebet Kontrabande; Bloka ders Anerkendelse kun, for saa vidt øjensynlig Fare er forbundet med at bryde dem — og: disse Grundføtningers Rundgørelse i det Næmmed at tjene til Ketteknor for Frihedomsstole m. m.“ En russisk Forfatter, som hedder Bergbohm, aftrykker disse Punkter Side om Side med dem, der kom til at staa i Deklarationen af 28de Februar 1780, og man ser, hvor ringe Forskel der er. Det næste nordiske Neutralitetsforbund, under hvilket den nordiske Handel i saa høj Grad opblomstred, var den samme yngre Grev Bernstorffs Værk; det var Forbundet af 1794. Men det skal ikke nægtes, at selv en god Sag med rigtige Grundføtninger ogsaa kan hævdes i Utide, og det var næppe ganske forsvarligt, at Danmark under

saa ugunstige Omstændigheder som i Begyndelsen af dette Hundrebaar vilde hævde de samme Principper; det førte til Slaget den 2den April 1801, og hvad derpaa fulgte; thi, som den nys nævnte Forfatter, B. Vedel, siger: „Den Gang var alt stillet paa Spidsen,“ og derfor endte det saaledes. Men jeg tror ikke desto mindre, at Danmark har Grund til at være stolt, ikke alene af Slaget paa Reden den 2den April i og for sig, paa Grund af det Heltemod, der blev udvist, men ogsaa fordi man den Gang virkelig kæmpede for store humane Grundføtninger. Og det er ogsaa bekendt nok. Jeg tør maasse anføre nogle Udtalelser af meget ansete folkeretlige Forfattere, som have anerkendt dette. Der siges saaledes af Franskinanden Cauchy: „Om Vykken end har nægtet Danmark den Vre først at indskrive i de europæiske Traktater den fuldstændige Erkendelse af de neutrales Rettigheder, kan man dog sige, at Eksemplet af dets Ulykker, heltemodig baarne for denne ædle Sag, har forberedt dens Sejr ved den almindelige Sympati.“ Og en anden meget bekendt Forfatter, Hautefeuille, som har skrevet Søfolkerettens Historie, har haft Dje for, at Danmark i Forbindelse med de to andre nordiske, scandinaviske Stater allerede i 1690erne har begyndt, som han siger, „denne ædle Modstand mod de krigsførende Magters Despoti paa Havet, som vi ville se dem fortsætte, indtil Begyndelsen af det 19de Aarhundrede med en Udholdenhed og et Mod, som alle Folk burde beundre og fremfor alt efterligne, og som vel faldt, kvalt i Strømme af dansk Blod, men kun for at genfødes, haaber jeg, større og stærkere.“ Den af mig nys nævnte Forfatter, Bergbohm, der for Næsten skriver paa Tydt, spør, efter at have gennemgaaet denne Sags Historie, opmærksom paa, at det netop var Rusland, som med den største Troloshed, kun ledet af egennyttige Henlyk atter og atter opgav de vigtigste af Grundføtningerne fra 1780, mens kun en af alle Staterne, nemlig Danmark, vægrede sig indtil det yderste imod Opfordringen til at blive sig selv utro — den blev med Magt tvungen dertil“, siger han videre, „efter Søslaget paa Kjobenhavns Red, opgav ogsaa Danmark, den sidste Stridsmand for den væbnede Neutralitets Grundføtninger, den af alle forraadte Frihed for det neutrale Flag“. Det viser sig altsaa, at Danmark allerede for lang Tid siden ikke har gys tilbage for at tage Kampen op for denne ædle Grundføtning — end ikke for at tage den op med Vaaben, saa at danske Mænd have lidt og blødt derfor. Nu er der Tale